

ΡΟΥΜΕΛΗ

Α'

Ἐν τῇ Θαλάσῃ.

Θαλασσινὰ τραγούδια. — Αἴγινα, Πόρος, Ἰθὺρα καὶ Σπέ-
τζαι. — Τὸ Παλαμῆδιον καὶ ἡ πόλις τοῦ Ναυπλίου. —
Ἐξάωρος διαμονὴ ἐν Ναυπλίῳ. — Ὁ Καραγκιόζης. — Ἡ
Μονεμβασία. — Θέα τῶν Μαλεσῶν. — Τὸ Γύθειον καὶ ἡ ἠ-
σος Κρανῆ. — Μουσικὴ ἐσπερὶ ἐν Ζυθοπωλείῳ.

Μὲ τί λαχτάρα καρτερῶ
Τῆ μέρα πού θά ταξιδιέψω πάλι.
Ποῦ μ' ἀγεράμι δροσερῶ
Καὶ μ' ὀλοπρέμο τὸν καιρῶ
Θάψῃσωμε τὸ περιγιάλι!

Σὰν μὴ φτεροῦγα μοναχῆ
Θάπλωσ' ἢ βάρκα τὸ λευκὸ πανάκι
Καὶ μὲ τοῦ μπάτη τὴν εὐχῆ
Θά παρ' ἢ ἄψυχη ψυχῆ
Καὶ θά πετάξῃ σὰν πουλάκι.

Μ' ἀφρῶ θά κόβῃ τὰ νερά,
Δροσάτο κῦμα θὲ νὰ τὴν πλευρώνη.
Αὐτὴ θά σιεῖται σὰν κυρὰ
Κι' ὁ γέρω ναύτης μὲ χαρὰ
Θὲ νὰ φουχιτάξῃ τὸ τιμόνι.

Καὶ θά μὲ φέρῃ τεχνικὰ
Κοντὰ 'ς ἓνα θεόρατο καράδι,
Ποῦ τάρμυρὸ νερὸ νικᾷ
Μὲ χίλια δυὸ σιδερικὰ
Ἄσβεστη φλόγα πού τάνάθει.

... Σὰν τάλυσόδετα θεριά
Ταράζεται, φουσομανᾷ, βογκάει...
Νὰ ξερριζώσῃ ἀπ' τὴ στεριά
Τὴν ἄγκυρά του τὴ βαρειά
Μ' ὅλη τὴ δύναμι τραβάει.

Ἐλεύθερο κι' ὄλο χαρὰ
Μαῦρο καπνὸ ἀπ' τῆς μύταις ξανμιζέι.
Μὲ τὰτσαλένια του φτερὰ
Ἄναταράζει τὰ νερά
Καὶ σὰν τὸν σίφουνα σφυρίζει.

Τὸ πέλαγος κυματερῶ
Ἀναμερᾷ 'ς τῆς πλώρης του τὴν κόψι,
Τὰ πλάγια του ξερνοῦν νερῶ,
Κι' ἀφίνει πίσω γιὰ καιρῶ
Θολὴ τῆς θάλασσας τὴν ὄψι.

Σὰ μὴ εἰκόνα μακρινῆ
Χλωμιάζει, μισοσβένεται τᾶκρογιάλι,
Τὸ κῦμα παίρνει τὴ φωνή
— Γειά σας, χαρὰ σας, στεριανοί,
Καλῶς ν' ἀνταμωθοῦμε πάλι!

* *

Γιατὶ καρδιά, καρδιά τρελλῆ,
Ἐσὺ πού πρόσμενες τὴν ὥρα
Πότε ν' ἀνοιξῆς τὰ φτερὰ
Κι' ὅλη τραγούδια καὶ χαρὰ,
Σὰν ταξειδιάρικο πουλι
Νὰ φύγῃς σὲ καινούργια χώρα,
Πές μου γιατί λυπάσαι τώρα;

Ἄχ ξέρω! θλιθερὰ χτυπᾷς
Καὶ σπαρταρᾷς μετανοιωμένη
Σὲ λογισμό φαρμακερῶ,
Πάφινεις πίσω γιὰ καιρῶ
Ὅτι πονεῖς κι' ὄτι ἀγαπᾷς
Καὶ πᾶς σὰν σκλαβωμένη
Ἐκεῖ ποῦν' ὄλοι ξένοι.

Παντέρημη 'ς τὴν ξενιτεῖα
Δὲ θάγῃς ποιὸς νὰ σάγαπᾷ
Κι' ἂν ἀρρωστήσῃς, κι' ἂν πονῆς
Πάλι δὲ θά βρεθῆ κανεῖς
Μὲ δακρυσμένη τὴ ματιὰ
Μερόνυχτα νὰ ξαγρυπνᾷ
Ἐτοῦ προσκεφάλου σου τὸ πλάι.

Κι' ἂν ἔγῃς κάποτε χαρὰ,
Τί τόφελος κι' αὐτὸ στοχάσου;
Δὲν θάγῃ πῶς νὰ μοιρασθῇ
Κ' ἔτσι κρυμμένη θά σβυσθῇ
Καὶ θὲ νὰ γείνη συμφορὰ
Κι' αὐτ' ἢ μικρὴ χαρὰ σου
Ἐτὰ βᾶθῃ τὰ δικά σου

Σὲ μακρινῆ ἀρογιαλιὰ,
Καρδιά κακότηχη, ποιὸς ξέρει,
Ποιὸς ξέρει ἂν ἴσως δὲ χαθῆς
Καὶ πίσω πλεῖα δὲν ξαναρθῆς
Ἐ τὴν ἔρημῆ σου τὴ φωλιά
Ἐσὺν τὸ χιονάτο περιστέρι.
Ποῦ φτερουγίζει δίχως ταίρι.

Κι' ἂν πᾶς κ' ἐρθῆς μὲ τὸ καλὸ
Ἐτοὺς τόπους τοὺς ἀγαπημένους,
Πάλι μὲ πόνο θά χτυπᾷς
Μήπως ἐκείνους π' ἀγαπᾷς
Μέσα 'ς τὸ κόσμον τὸν τρελλῶ
Τοὺς ἔβρης ἀλλαγμένους,
Ἄγνωριστους καὶ ξένους.

* *

Γλυκὰ φυσᾷ ὁ μπάτης,
Ἡ θάλασσα δροσιζεται,
Ἐτὰ γαλανὰ νερά της
Ὁ ἥλιος καθρεφτίζεται
Καὶ λὲς πῶς παίξουν μ' ἔρωτα
Πετώντας δίχως ἔννοια
Ψαράκια χρυσοφτέρωτα
Ἐσὲ κύματ' ἀσημένια.

Ἐτοῦ карабиού τὸ πλάι
Ἐνα τρελλὸ δελφίνι
Γοργώτερο πετάει
Καὶ πίσω μᾶς ἀφίνει
Καὶ σὰν νὰ καμαρώνεται
Τῆς θάλασσας τὸ ἄτι
Μὲ τοὺς ἀφρούς του ζώνεται
Καὶ μᾶς γυρνᾷ τὴν πλάτη.

Χιονοπλασμένοι γλάροι
Πῶχουν φτερούγια ἀτίμητα
Καὶ γιὰ κανένα ψέρι
Τὰ ματιὰ τους ἀκοιμητὰ
Ἐ τὰ ξάρτια τριγυρίζοντας
Ἄκούραστοι πετοῦνε
Ἡ μὲ χαρὰ σφυρίζοντας
Ἐτὸ πέλαγος βουτοῦνε.

Καὶ γύρω караβάκια
Ἐ τὴ θάλασσα ἀρμενίζουν
Ἐσὺν ἄσπρα προβατάρια
Ποῦ βόσκοντας γυρίζουν

Μὲ χαροπὰ πηδήματα
 Ἐστὺς κάμπους ὄλη ἡμέρα
 Κ' ἔχουν βοσκή τὰ κύματα
 Βοσκό τους τὸν ἀγέρα.

* *

Ἦ θάλασσά μου γαλανή,
 Πού ζωγραφίωντ' οἱ οὐρανοί
 Ἐτάτελειωτά σου πλάτη,
 Πού τρέφεις κύματα θεριά,
 Κι' ἄντρα σου ἔχεις τὸ Βορριά
 Καὶ ψυχογυῖδ' τὸν Μπάτη!

Ἦ θάλασσά μου γαλανή,
 Πού μὲ θεύρατη φωνή
 Ἐκαταριώνται τόσοι,
 Γιατί ἔξ νειῶτα ἢ γηρατειῶ
 Χιλιάδες μνήματα πλατειῶ
 Ἐστὰ σπλάγγνα σου ἔχεις δώση.

Ἦ θάλασσά μου γαλανή,
 Πού ἔμπρός σου γέρονται ταπεινοί
 Καὶ ἄνθρωποι καὶ βράχοι,
 Ὅπου ὄσαν ἄχρουν ἔλαφροί
 Ἐστὸν κάτασπρό σου τὸν ἄφρο
 Ἐσερνεῖς ὅ,τι λάχη!

Ἦ θάλασσά μου γαλανή,
 Ὅσο ἡ ψυχὴ μου κιᾶν πονεῖ
 Τούς πόνους τῆς γιατρεύω,
 Ὅταν ἔξ νύχτας σιγαλιῶ
 Μέσ' ἔστην ὑγρή σου ἀγκαλιῶ
 Γυρμένους ταφεῖδεύω.

Τὸ κύμα σου τὸ χαροπὸ
 Πού ξέρει τραγουδιῶν σκοπὸ
 Σιγῶ μὲ νανουρίζει
 Μοῦ φέρνει ὕπνο μαλακὸ
 Καὶ ὄνειρο γλυκὸ, γλυκὸ
 Ἐστὰ μάτια μου χαρίζει.

Μακρὸ ἄπ' τὴν ἄπνοια στεριῶ
 Πῶχει τὰ βᾶσανα θεριά
 Καὶ ὄρνι ἀγριεμμένα,
 Κι' ἄν ἔχη σκόρπιας τῆς χαραῖς
 Μάχη φουρτούναις φοδεραῖς
 Χειρότερ' ἀπὸ ἄνεα!

Μ' ἀρέσει, μ' ἀρμυρὴ δροσιῶ
 Χιονάτη ἀφροθαλασιῶ
 Τὴν ὄψι μου νὰ βρέξη,
 Καὶ ἡ ζωὴ μου ἢ τρελλή
 Γοργὸ τῆς θάλασσας πουλί
 Ἐστὸ πέλαγος νὰ τρέξη.

Μ' ἀρέσει, ὅταν μὲ χαρὰ
 Καθάριε ἀπλώνης τὰ νερά,
 Νὰ χαίρωμαι μαζί σου,
 Κ' ὅταν σὰ σκλάβο ταπεινῶ
 Ὅ σίφουνας σὲ τυραννῶ
 Νὰ νοιώθω τὴν ὀργή σου.

Κι' ἄν μοῦχ' ἢ μοῖρά μου γραφτὸ
 Ἐστὴν ἀγκαλιῶ σου νὰ θαφτῶ,
 Τί ζηλεμμένο μνήμα! ..
 Θὲ ναῦρω δεῦτερο οὐρανὸ
 Ἐστὸν τὸν ἀπάνω γαλανὸ
 Ἐστὸ γαλανὸ σου κύμα!

Πλέομεν πρὸς τὴν Αἴγιναν. . .

Ἦνα μεταβῆ τις εἰς τὰς ἀκτᾶς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος δύο ὁδοὶ διαθέσιμοι ὑπάρχουσιν : ἡ διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ, μονότονος ἀλλὰ συντομωτέρα, καὶ ἡ διὰ τοῦ περίπλου τῆς Πελοποννήσου, μακρὰ ἀλλὰ ποικιλωτάτη εἰς θέαν ἀκτῶν καὶ πόλεων.

Ἐξέλεξα τὴν δευτέραν ὁδὸν καὶ ἰδοὺ διατὶ ἢ πρὸς τὴν Ρούμελην πορεία μου παραδόξως προλογίζεται διὰ τῶν νήσων τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου.

Ἡ Αἴγινα, ὅσον εὐμορφος νῆσος καὶ ἂν εἶνε δὲν πληροῖ ὅμως διὰ τῆς θέας τῆς ὅλα τὰ ὀνειροπολήματα ἀπαιτητικοῦ ὁδοιπόρου, διότι δὲν ἔχει τι τὸ νέον, δὲν ἔχει τι τὸ πρωτότυπον οὐδ' ἐν τοῖς λόφοις, οὐδ' ἐν τοῖς ἀγροῖς, οὐδ' ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῆς, αἵτινες λευκάζουσι τῆδε κακεῖσε ἐντὸς τῶν φυλλωμάτων τῶν δένδρων, ὡς λευκάνθημα κεκρυμμένα ἐν τῇ χλοῇ.

Κατὰ τὴν ἀρχαιολογίαν οἱ Αἰγινηταὶ ἔκοιψαν τὰ πρῶτα ἑλληνικὰ νομίσματα. Σήμερον ὅμως οἱ ταλαίπωροι τόσο ἐξέπεσαν, ὥστε κόπτουσι σῦκα καὶ σταφυλάς, τιμῶσι δὲ μόνον διὰ τοῦ ἐθνικοῦ τῶν ὀνόματος τὰ αἰγινητικὰ κάρτια, ἅτινα χρησιμεύοντα ὅπως ψυχραίνωσι τὸ ὕδωρ ἔχουσιν ἐνίοτε ἀκριβῶς τὴν ἐναντίαν ἰδιότητα.

Ἡ Αἴγινα εἶνε νῆσος δροσερὰ καὶ ὑγιεινὴ κατὰ τὸ θέρος, ἔχουσα δὲ τὸ μέγιστον προσὸν ὅτι κεῖται ἐγγύτατα τοῦ Πειραιῶς ἠδύνατο νὰ συχνάζηται ὡς εὐάρεστος θερινὴ διαμονὴ ὑπὸ πλειστον Ἀθηναϊκῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες προτιμῶσι κατὰ συρμόν τὰ φαληρικὰ ἔλη.

Τὸν Πόρον βλέπει τις ἐκ τῶν νώτων μόνον καὶ ὀλίγον ἐκ τοῦ πλαγίου, ἀλλ' οἱ εὐρεῖς κηποὶ του, οἱ πλήρεις πορτοκαλλεῶν καὶ λεμονεῶν, ἀνακινουῦσιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ τὸ εὐάρεστον συναίσθημα ὅτι ἐκεῖ ἠδύνατο ἴσως νὰ ζήσῃ ἡσυχος καὶ εὐτυχῆς.

Ἡ Ἰδρὰ φαίνεται ὡς κατεσκευασμένη ἐκ ζακχαρώος, τόσο ἀποστίλθουσιν αἱ δι' ἀσβέστου κεχρισμένοι οἰκίαι αὐτῆς ὑπὸ τὰς ἀκτῖνες τοῦ θερινοῦ ἡλίου. Καὶ εἶνε πολὺ εὐμορφος ἢ πανοραματικὴ θέα τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, αἵτινες κατέχουσαι τὴν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν κύκλω βράχων ἀπότομον κατωφέρειαν νομίζει τις ὅτι εἶνε τεθειμέναι ἢ μία ἐπὶ τῆς στέγης τῆς ἄλλης! Καὶ μοὶ ἀνακινουῦσι τόσοσ θελκτικὰς ἀναμνήσεις θερινῆς διατριβῆς αἱ βραχῶδεις ἀκταί, ὥστε, καὶ ἀναχωρῶντος τοῦ ἀτμοπλοίου, φέρω ἔτι πλήρες ἀγάπης τὸ βλέμμα εἰς τὴν Ἰδραν, ἣτις ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀφιλόξενον ὄψιν τῶν βράχων τῆς, ἔχει τοὺς μᾶλλον ἀγαθοὺς, τοὺς μᾶλλον φιλοξένους κατοίκους.

Ἡ εὐμήκης τῶν Σπετσῶν πόλις ἐκοιμάτο τὸν μαλθακὸν τῆς μεσημέριας ὕπνον ὁπότε διήλ-

θομεν πρό αὐτῆς· τὰ πάντα ἐφαίνοντο νυσταλέα, καθεδύοντα, καὶ μόνον ἠγρύπνουν τρεῖς ἀλιεῖς ἀνασύροντες τὸ δίχτυον ἀπὸ πλατείας τράτας, ὀξύφωναί τινες ἀλέκτορες προσφωνοῦντες ἀλλήλους καὶ δύο ἀνεμόμυλοι περιστρέφοντες γοργῶς τὰ ἐκ λευκοῦ πανίου πτεράτων.

Ὅλη ἐκεῖνη ἡ θεὰ μοι ἔφερε γλυκύτετον τὸν ὕπνον εἰς τὰ βλέφαρα . . .

Μετ' ὀλίγον ἀφυπνίσθην — τὸ ἀτμόπλοιο εἶχεν ἀνακόψῃ τὸν δρόμον. Ἀπὸ τοῦ μικροῦ φεγγίτου εἶδον ὅτι εὐρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ λιμνώδους ὄρμου Πόρτο - Χέλι. Οὐδὲν εἶχον νὰ ἴδω καὶ προὔτιμησα νὰ ἴδω ὄνειρα. . .

* *

Ὅταν ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἠγίζομεν ἤδη πρὸς τὸ Ναύπλιον. Τὸ Παλαμηδίου, ὁ ἐκ βράχου πεπλασμένος κολοσσός, ἐπεδείκνυεν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τὸ γιγάντειον σῶμά του ὕψους διακοσίων μέτρων καὶ πλεόν, ὅπερ ἀνορθούμενον καθέτως σχεδὸν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἀνελίσσει πρὸς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τὰ κλιμακοειδῆ νῶτα αὐτοῦ, φέρων ἀντὶ πύλου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὰς ποινικὰς φυλακὰς τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ πόλις τοῦ Ναυπλίου κεκρυμμένη ὄπισθεν τοῦ Παλαμηδίου ἀποκαλύπτεται κατὰ μικρὸν, παρέχει δ' εὐθὺς τὴν θεῶν πόλεως πρεσβύτιδος καλῶς διατηρουμένης ἔτι. Βαδιζῶν τις ἀνὰ τὰς ὁδοὺς δὲν ἔχει τι, ἐφ' οὗ νὰ προσηλώσῃ τὸ βλέμμα περιέργως. Ἡ ἀνὰ τὴν ἀκτὴν ὁμαλὴ καὶ εὐθεῖα ὁδὸς εἶνε περίπατος εὐάρεστος καὶ πῶς συχναζόμενος ὑπὸ τοῦ ναυπλιακοῦ κόσμου. Ἐτερος περίπατος σύντομος εἶνε ἡ μέχρι Προνοίας ἐκδρομὴ. Δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐκεῖ ἐντὸς κρημισθέντος περιβάλου τὰ ὀλίγα ῥαχητικὰ καὶ ὀστεώδη δένδρα, ἅτινα ὑπῆρξάν ποτε κήποι τοῦ Καποδιστρίου. Καμπτημένης δὲ πρὸς τὰριστερὰ τῆς ὁδοῦ μετ' ἐκπλήξεως ἀτενίζει ἐπὶ ὀγκώδους βράχου λελαξευμένον λέοντα, ὃν οἱ Γερμανοὶ ἐνέγλυψαν ἐκεῖ εἰς μνημόσυνον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀγωνισθέντων ὁμογένων των. Ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς ὁδοῦ χλοερὸς ἐκτυλίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θεατοῦ ὁ εὐρύς τάπης τῆς Ἀργολικῆς πεδιάδος μέχρι τῶν βράχων τῶν Μυκηναῶν καὶ πέραν τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Ἀρκαδίας.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου ὡς καὶ ὅλων τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν διακρίνονται ἐπὶ τῇ πρὸς τὰ ἀνθη στοργῇ αὐτῶν. Ὅθεν διέρχεται τις τὰ παραθύρα καὶ οἱ ἐξάστει εἶνε τόσοι ἀνθρώποι, ἐφ' ὧν κιβώτια καὶ δοχεῖα πετρελαίου ἀπίζοντα καὶ ἀγγεῖα ποικιλόσχημα ἐκπληροῦσι χρέη γαστρῶν. Εἶνε περιττὸν δὲ νὰ εἴπω ὅτι τὰ φίλτατα ἀνθη τῶν ἐπαρχιῶν εἶνε τὰ ἀρρωπωπὰ γάρυφαλα καὶ οἱ ἡδυπαθεῖς βασιλικοὶ καὶ τὰ

μονὰ ἐρυθρὰ γεράνια τὰ ἔχοντα τὴν ὀρεκτικὴν ὄσμην σαρδελῶν.

Ἄς μοι ἐπιτρέψῃ ὁ φιλικὸς ἐκεῖνος κύκλος, ὅστις τόσῳ προθύμως μ' ἐξενάγησε καὶ μ' ἐξένισε κατὰ τὴν ἐξάωρον ἐν Ναυπλίῳ διαμονήν μου, ἄς μοι ἐπιτρέψῃ μετὰ στοργῆς ν' ἀναμνησθῶ τοῦ ἀφελοῦς καὶ νεανικοῦ δειπνοῦ τῆς ἐσπέρας ἐκείνης, ὅπερ εἶχεν ὡς ἐπιδόρπια τὴν εὐθυμίαν καὶ τὸν γέλωτα. . .

Παρὰ τὴν ἀκτὴν, ἐπὶ τοῦ παραθύρου λιτοῦ καφενεῖου εἶχεν ἀνορθῆσθαι τὸ λευκὸν του παραπέτασμα ὁ Καραγκιόζης, ἐδίδετο δὲ τὴν ἐσπέραν ἐκεῖνην κατ' εὐτυχίῃ σύμπτωσιν νέον δράμα : ἡ Ἑρωτικὴ ἀγάπη. Καὶ εἶδομεν ἐκεῖ σκιαγραφουμένους ἐπὶ τῆς συνδόνος τὰς ποικίλας μορφὰς τῶν ἐραστῶν τῆς Βασιλοπούλας, καὶ ἠκούσαμεν τοὺς παραδόξους λαρυγγισμοὺς τοῦ Ἀρβανίτη, τοῦ Δερβίση, τοῦ Τσιφούτη καὶ τοῦ Ἀχιλλέως ἰατροῦ, τοῦ μέλλοντος εὐτυχοῦς νυμφίου. Καὶ ἐγελάσαμεν μετὰ τὰς εὐφρεῖς βωμολοχίας τοῦ Καραγκιόζη καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ καλλιφώνου αἰοῦδοῦ Χατζασηβάτη. Καὶ ἐθαυμάσαμεν τὸν εὐρὺν στόμαχον τοῦ φοβεροῦ θηρίου, ὅπερ κατέπινεν ἀνὰ ἓνα τοὺς θρασεῖς ἐραστάς, ὡς ῥᾶγας σταφυλῆς. Καὶ μόνον ἀπῆλθομεν τὸ μεσονύκτιον ὑπακούσαντες εἰς τὸν ὄξυν καὶ παρατεταμένον συριγμὸν τοῦ ἀτμοπλοίου ἀγγέλλοντος τὴν προσεχῆ ἀναχώρησιν.

* *

Ἡ ἀπὸ τῆς θαλάσσης θεὰ τῆς Μονεμβασίας εἶνε γραφικωτάτη ἀλλ' ἐπίσης θλιβερὰ καὶ μελαγχολικὴ. Ἡ Μονεμβασία ὡς γνωστὸν εἶνε νῆσος βραχῶδης ἐγγύτατα τῇ ξηρᾷ κειμένη μεθ' ἧς ἐνούται διὰ μικρᾶς γεφύρας. Τηροῦσα ἔτι κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἐνετικά τεῖχη, ἅτινα περιεζώννουν αὐτὴν, καὶ τὸν πύργον, ὅστις ἐφρουρεῖ τὴν μετὰ τῆς ξηρᾶς συγκοινωνίαν, παρέχει εἰς θεῶν οἴκους ἐγκαταλειμμένους, ὧν ἡ στέγη κατεκρημνίσθη ἢ οἱ τοῖχοι ἐν μέρει κατέπεσον καὶ φαίνονται οὕτω διὰ μέσου τῶν πλαισίων τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων ὀλικληρὰ τμήματα κυανοῦ στερεώματος, ἐνῶ ἀπό τινος ὀπῆς τοῦ τεῖχους πρὸς τοὺς παρακτίους βράχους ὡς μύρμηκες ἀπὸ φωλεᾶς διακρίνονται ἐξερχόμενοι κάτοικοί τινες θεαταὶ τοῦ διερχομένου ἀτμοπλοίου.

Ἐπὶ μακρὸν πλανᾶται ἄνευ θελγῆτροῦ τὸ βλέμμα ἀνὰ τὰ ξηρὰ βουὰ τῆς Μάνης μέχρι τῆς ὄρας καθ' ἣν ἀρχεται ὁ βράχος τῶν Μαλεῶν.

Ἡ ὄψις τοῦ ἀκρωτηρίου ἐν ἀρχῇ δὲν εἶνε ἀγρία ὅσον τὴν φαντάζεται τις ἐκ τῶν διηγήσεων, ἄς ἤκουσε περὶ τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ *Κάβο-Μαλιγᾶ* παρ' ἐκείνων, οἵτινες ἐκαμψαν αὐτὸν ἐν τρικυμίᾳ. Ἐπειδὴ μάλιστα ἡ θάλασσα εἶνε ἡρεμος δύναμαι ἀνέτως νὰ περιεργασθῶ καὶ ἐκ

τοῦ πλησίον τὸν ἀμφίβιον δράκοντα τῶν πελοποννησιακῶν ἀκτῶν.

Εἶπον ὅτι ἐν ἀρχῇ ἡ ὄψις του δὲν εἶνε πολὺ ἀγρία, ἀλλὰ καθόσον προβαίνομεν πρὸς τὸ ῥύγχος του, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξαγριούται· εἰς τὸ μεσημβρινώτατον δὲ σημεῖον αἰσθάνεται τις φρίκην ἀπέναντι αὐτοῦ ὡς ἀπέναντι τίγρεως. Τερατώδης τὴν μορφήν ὀρθοῦται ὁ βράχος, μελαμβοφῆς ὡσεὶ σημαίνων τοῖς θαλασσοπόροις τὸ πένθος, αἱματόστικτος ὡς δῆμιος! Τὰ κύματα προαιωνίως θλώμενα ἐπὶ τῶν στέρνων του ἔχουσι λαξεύση ἐπ' αὐτῶν μυστηριώδη καὶ φανταστικά σχήματα, ἐν οἷς νομίζει τις ὅτι ἀναγνωρίζει ἄρμενα καὶ τρόπιδας καὶ πλευρὰ συντετριμμένων πλοίων, ἐν ἀπολιθώσει κεκολλημένα ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ ὡς σημαία τοῦ Ἄδου ἐπὶ τῶν βράχων κυματίζουσα ἐπιφαίνεται ἀπαισίως μαῦρον τὸ ῥάσον ἐνὸς ἐρημίτου . . .

Εἰς Γύθειον ἐφθάσαμεν σχεδὸν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἀκανόνιστος καὶ ῥυπαρὰ πόλις, ἔχει μόνον προκυμαίαν καλλίστην, ἥτις δὲν ἐπερατώθη εἰσέτι ἐντελῶς. Ἡ πόλις ὀλόκληρος στερουμένη ὑδάτων ὑδρεύεται ἀπὸ φρεάτων πλησίον αὐτῆς κειμένων. Συναντᾷ δὲ τις ἀνὰ τὰς ὁδοὺς γυναῖκας, αἵτινες φέρουσι προσδεδεμένον ἐπὶ τῶν νώτων πλαγίως μικρὸν βαρέλιον καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀβαθῆ ἐκ λευκοσιδήρου σίκλον, ὡς σάκκον καὶ *καρβάνα* στρατιώτου. Νομίζει δὲ τις ὅτι τὰ σκεύη ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς γυναικείας περιβολῆς τοῦ τόπου, καθ' ὅσον δὲν βλέπει γυναῖκα βαδίζουσαν ἐν τῇ ὁδῷ ἄνευ τοιαύτης ἀποσκευῆς.

Τελειώτατα ὀργανισμένη ἐν Γυθείῳ φαίνεται ἡ ὑπηρεσία τοῦ καθαρισμοῦ τῆς πόλεως· ἀντὶ τῆς ἀναθεώσεως τὰ καθήκοντα καθαριστῶν εἰς νωθροῦς καὶ ἀδαεῖς ἰσωςὺπαλλήλους καὶ ὑπηρετάς, διορίζονται ἐν ταῖς θέσεσι ταύταις ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς εἰδικῶς ὄλοι οἱ χοῖροι τῆς πόλεως, οἵτινες ὀμοιογυμένως μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ δραστηριότητος διατρέχοντες τὰς ὁδοὺς ἐκτελοῦσι τὰ σοβαρὰ αὐτῶν καθήκοντα. Τὸ σύστημα δὲ τοῦτο δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι εἶνε ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ καὶ εἰς πλείστας ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις, ἐν αἷς οἱ στόμαχοι τῶν χοίρων εἶνε τόσοι βόθροι καὶ φορηταὶ ὑπόνομοι.

Ἐγγύτατα τῆς παραλίας τοῦ Γυθείου κεῖται νησίς μικρὰ, ξηρὰ καὶ πετρώδης. Ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης ὑψοῦται ὁ φάρος τοῦ Γυθείου, ὑπάρχουσι δ' ἔτι ἐπ' αὐτῆς πύργος γηραιὸς ἀνῆκον εἰς λακωνικὴν οικογένειαν καὶ ναῖσκος τοῦ ἀγίου Νικολάου. Ὀλίγα ἐλαῖαι μόνον καὶ πολλαὶ ἄκανθαὶ ἀποτελοῦσι τὴν ὅλην βλάστησιν τοῦ πετρώδους ἐδάφους. Μὴ γνωρίζων πῶς νὰ διέλθω τὰς ἐσπερινὰς ὥρας ἐν τῷ μονοτόνῳ Γυθείῳ, ἐξέδραμον διὰ λέμβου μέχρι τῆς Κρανναῖης καὶ περιῆλθον εἰς ὀλίγην ὥραν περὶ ὀλό-

κληρον τὴν περιοχὴν αὐτῆς μετὰ τοῦ φιλόφρονος λεμβούχου μου.

Ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ ἦλθε, λέγουσιν, ὁ θρασύς ποιμὴν τῆς Φρυγίας μετὰ τὸ ἐγκλημα αὐτοῦ ἀπάγων ἐν τῇ ἰδίᾳ νηὶ τὴν περικαλλῆ τῆς Σπάρτης βασιλίδα. Δὲν δύναμαι βεβαίως ν' ἀρνηθῶ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, διασκελίσας ὁμως ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης τοὺς κοπτεροῦς λίθους τῆς νήσου καὶ δηχθεὶς ἀνὰ τὰς κνήμας ὑπὸ τῶν ἄκανθῶν καὶ τριβόλων αὐτῆς δύναμαι ὡς ἀξιόπιστος μαρτύς τιμῶς καὶ εὐσυνειδήτως νὰ εἶπω ὅτι ὁ μακάριος Πάρις θὰ εἶνε ὁ μόνος ἀπ' αἰῶνων ἄνθρωπος, ὅστις εὖρε τερπνὴν νησίδα τὴν Κρανναίην καὶ ἐξόχως εὐάρεστον τὴν ἐν αὐτῇ διατριβήν.

* *

Ὅταν εἶπον πρὸς τὸν λεμβούχον νὰ μὲ φέρῃ πάλιν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, διότι δὲν ἔχω ποῦ νὰ περάσω καλλίτερον τὴν ὥραν μου, ἐκεῖνος ζωρῶς ὑπέλαθε :

— Πῶς δὲν πάτε 'ς τὴ μπυραρία ;

— Ἐχετε καὶ ἐδῶ μπυραρίαν ; Δὲν τὸ ἐπρόσμενα αὐτό.

— Ἀμ' τί μᾶς ἔχετε πῶς εἶμαστε τόσο ἀπολίτιστοι ; Ἐχομε μάλιστα καὶ κυρίαὶς ποῦ σερβίρου καὶ τραγουδοῦν.

— Καὶ ποῦ εἶνε αὐτὴ ἡ μπυραρία ;

— Πέρα κατὰ τὰ Περιβόλια, ἐκεῖ ποῦ εἶν' ὁ περίπατος. Ἄν θέλετε 'μποροῦμε νὰ πάμε καὶ μὲ τὴ βάρκα ὡς ἐκεῖ.

Ὡδικὸν κάφενεῖον καὶ ζυθοπωλείον ἐν Γυθείῳ δὲν ἦτο βεβαίως εὐκαταφρόνητον θέαμα· ὅθεν εἶπον πρὸς τὸν λεμβούχον νὰ μὲ φέρει ἐκεῖ καθὼς καὶ αὐτὸς ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ζυθοπωλείου εἶνε εὐρὺ, συνήθεις δὲ χρωματισταὶ λιθογραφίαι μεγάλων στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν κοσμοῦσι τοὺς ὀγκοῦς τοῦ τοίχους· αἱ πλείσται τῶν τραπεζῶν εἶνε ἔρημοι, ἐν τινὶ δὲ γωνίᾳ γέρον κρούει βιολίον καὶ νεώτερός τις ἐπιβόηθει διὰ λαοῦτον. Κατόπιν ἔμαθον ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἶχον τὴν εὐτυχίαν ν' ἀκούσω τὸν ἐξοχώτερον *βιολιτζήν* τῆς Μεσσηνίας, ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ὁποίου ὁ Ἀλέξανδρος Κομμουνδοῦρος ἐπεκόλλησέ ποτε ἐν ἐνθουσιῶδι ἐκλογικῇ στιγμῇ ἐν τραπεζικὸν γραμματίον τῶν 100 δραχμῶν.

Ἀπὸ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων ἠκούοντο ἐν τῇ ὁδῷ ζωηραὶ συνομιλίας καὶ θορυβῶδεις γέλωτες ἀνὰ τὰς ἐν ὑπαίθρῳ τραπέζας τοῦ ζυθοπωλείου, ὑπελάθανε δ' ἐντὸς αὐτῶν βραγχνὴ τις γυναικεία φωνή, βεβαίως ἢ τῆς ζυθοπωλίδος καὶ αἰδοῦ· καθότι μία ἐξεπλήρου τὰ δύο ταῦτα ὅλως διάφορα ἐπαγγέλματα Ἡθῆς καὶ Τερψιχόρης, κατὰ νεωτέρας πληροφορίας τοῦ φίλου μου λεμβούχου.

Καὶ ἀληθῶς μετ' ὀλίγον εἶδον εἰσελαύνοντα

ἐντὸς τῆς αἰθούσης κωνοειδῆ τινα πολύχρου ὄγκον, ἠκολούθουν δὲ εἰκοσιν ἄλλοι κατὰ τὸ ἥμισυ στενώτεροι αὐτοῦ.

Ἡ κυρία ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν αὐτῆς ὁμοιάζεν ὄρθινα ὀδηγοῦσαν τοὺς νεοσσοὺς τῆς. Ἦσαν δ' οἱ νεοσσοὶ οὗτοι λεμβούχοι ἢ ναῦται, ἐμπορικοὶ ἢ μεταπράται, δύο τρεῖς κομψεύμενοι φοιτηταὶ καὶ τινεὶ ἐνωματάρχης ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ. Εἰσελθόντες κατέλαβον δύο τραπέζας, ἀπέβαλόν τινεσ τοὺς πῖλους, ἕτεροι δ' ἀπεδύθησαν καὶ μέρος τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν διὰ λόγους ὑγιεινοῦς, ἐνῶ ὁ καταστηματοάρχης ἐγγύτατα προσεγγίσας τετράδα τραπέζων καὶ ἐπιστρώσας τετριμμένον τάπητα, παρεσκευάσεν οὕτως ἐκ τοῦ προχείρου ὕψωμα, ἐφ' οὗ ἀνερχομένη ἡ αἰοιδὸς θὰ ἐψαλλε τὸ ἰταλικὸν ἄσμα τῆς συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ βιολίου καὶ τοῦ λαγούτου.

Ὁ ὄγκος εἰσελθὼν πρὸς στιγμὴν εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ καταστήματος ἀνεφάνη καὶ πάλιν, ἔθηκε τὸν πόδα ἐπὶ σκαμνίου, ἐκρατήθη, ἀνέπνευσεν ἔπειτα ἔθηκε πάλιν τὸν πόδα ἐπὶ τῶν τραπέζων καὶ ἀνήλθεν ἐπ' αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ταλαίπωροι σανίδες ἐστένάζον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὀγδοήκοντα ὀκάδων καὶ τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν τῆς Ἑπτανησιαίας μούσης.

Ἡ κυρία Ἰουλία — διότι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ μάθω τὸ ὄνομά τῆς παρά τινος τῶν γειτόνων μου — φέρουσα ἀναπεπτάμενα ἐπὶ τοῦ σώματος κατὰ πρωτότυπον αἰσθητικὸν σύστημα ὅλα τὰ χρώματα ὁμοιάζε κανονιοφόρον σημαιοστολιστὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐθνικῆς ἐορτῆς. Μαθούσα δ' ὡς φαίνεται πόσον ὠφέλιμοι εἶνε αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις εἰσήγαγεν ἐντέχνως αὐτὰς καὶ ἐν τῇ φωνητικῇ μουσικῇ, ἐκτείνουσα τοὺς βραχίονας κάτω, τοὺς βραχίονας ἐμπρὸς, τοὺς βραχίονας ἄνω, καθόσον οἱ μουσικοὶ φθόγγοι ἦσαν χαμηλοὶ, μέσοι, ἢ ὑψηλοὶ.

Ἡ αἰοιδὸς εἶχε στόμα μεγάλης ὀκλής καὶ ἡ φωνὴ ἐξεπερσοκρότει ἀπ' αὐτοῦ ἤχηρὰ, βροντώδης ὡς δούπος μεγάλου τυμπάνου, τοιαύτη ὅποια ἠδύνατο λίαν πειστικῶς ν' ἀντηχήσῃ ἀπὸ κεινοβουλευτικοῦ βήματος. Τὸ δὲ ἀκροατήριον ἦτο κατενθουσιασμένον. Οἱ πλεῖστοι δὲν ἤρχοῦντο ἀκούοντες τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἤθελον νὰ τὴν βροφήσωσι, νὰ τὴν καταπιῶσι, φαίνεται — ἄλλως διατὶ τάχα ἐκράτουν ἀνοιχτὸν τὸ στόμα . . . σχῆμα ἐπικίνδυνον κατὰ τὸ θέρος ὅτε αἱ μυταὶ εἶνε τόσον πολλαί;

Σὰς βεβαιῶ ὅτι ἐγὼ δὲν ἠπόρουν ποσῶς διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτόν. Γνωρίζω ὅτι τὰ ἐλληνικὰ ὦτα ἠκίστα ἐπιρρεάζονται ἐκ τῆς ἠδύτητος, τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς ἀρμονίας τῶν ἤχων· μόνον ὁ κρότος, ὁ ἰσχυρὸς κρότος τὰ τέρπει, διὰ τοῦτο τὴν πρώτην μουσικὴν θέσιν εἰς πᾶσαν πανήγυριν κατέχει τὸ νταούλι, ἀπόδειξις δὲ ὅτι τὸ γλέντι ἐκορυφώθη εἶνε ὅταν, τῶν ὦ-

των ἀναισθητούντων εἰς τοὺς δούπους ἐνὸς μόνου, κρούονται δούνταούλια ὁμοῦ, ἐπιβοηθοῦσι δὲ τότε καὶ οἱ ἄσκοποι πυροβολισμοί. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὴν ἐπήρειαν τοῦ δούπου ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν ὤτων δὲν θ' ἀνέυρη τις σήμερον μόνον ἐν τῇ μουσικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις, μάλιστα δ' ἐν τῇ ῥητορικῇ, ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ καὶ ἐν τῇ ποιήσει.

Ὅταν ἡ αἰοιδὸς κατῆλθε τοῦ βάρους τῆς ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτήσεων καὶ τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ ἀκροατηρίου καὶ περιήγαγε τὸν δίσκον, ἵνα λάβῃ τὸ τίμημα τῆς μελωδίας, ἀπεδέξατο μειδιῶσα τὰ συγχαρητήρια τῶν πολλῶν, ἀνεξάλειπτος δ' ἀπομένει ἐν τῇ μνήμῃ μου ἡ προσφώνησις, ἣν ἀπέτεινε πρὸς αὐτὴν γέρων ἀλιεὺς παρ' ἐμοὶ καθήμενος:

— Γεῖά σου, μωρὲ βενετζάνικο ἀηδόνι μου, καὶ χαλάλι σου ἡ πεντάρα πού θὰ μοῦ πάρῃς.

Εἶνε περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐπεφάνη ὁ δίσκος τὰ τρία τέταρτα τοῦ ἀκροατηρίου εἶχον ἤδη τραπῆ εἰς φυγὴν.

Δὲν εἶχον σκοπὸν ν' ἀγρυπνήσω ἐπὶ πλέον, καθόσον ἡ ὥρα ἦτο ἤδη δεκάτη. Ἄλλ' ὁ λεμβούχος μετὰ πολλῆς θλίψεως ἠγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς του ὅταν τῷ εἶπον ὅτι θὰ φύγω. Ἐνῶ δ' ἐκωπηλάτει ἀπορῶν μὲ ἠρώτα:

— Γιατί ἐφύγατε ἔτσι γλήγορα καὶ τί θὰ κάνετε 'ς τὸ παπὸρι ἀπ' τὰ τόρα, καὶ δὲν καθήσατε ν' ἀκούσετε ἀκόμη κἀνένα τραγοῦδι; . . . Αἱ; μὰ δὲν εἶνε θεὸς ἡ Γερούλια; Αὐτὴ, μωρὲ μάτια μου, ἦτανε γιὰ νὰ τραγοῦδᾷ 'ς τὸ Παρίσι καὶ νὰ ξετρελλαίη τοὺς Παρισιάνους, μὰ ἔλα δὲ πού ἀπὸ παραξενιά τῆς ἡρῆ' ἐδῶ πούν' ἔτσι δροσιὰ 'ς τῆς ἀκροθαλοσσιαις τὸ καλοκαίρι . . .

Διέκοψα τὴν εὐγλωττίαν τοῦ ἐνθουσιώδους θαλασσινοῦ ἵνα τὸν πληρώσω καὶ ἀνήλθον τὴν ὀρθὴν κλίμακα τοῦ ἀτμοπλοίου.

Μετ' ὀλίγον κεκλιμένος ἐν τῇ στενῇ μου κλίβῃ, κατὰ παραδοξοτάτην ἀνάμιξιν καὶ σύγχυσιν προσώπων καὶ χρονολογιῶν, προσελθοῦσαν βεβαίως ἐκ τῶν ποικίλων ἐντυπώσεων τῆς ἡμέρας, ἔβλεπον καθ' ὕπνου ὅτι ὁ Πάρις ἀρπάσας ἀπήγαγεν εἰς Κρανάην τὴν . . . αἰοιδὸν τοῦ ζυθοπωλείου, ὅτι ἡ Ἑλλὰς παρεσκευάζετο νὰ ἐκδικήσῃ τὴν ὕβριν ἐκστρατεύουσα κατὰ τῆς Τροίας, ἐξεδίδετο δὲ πρὸς τοῦτο αὐθαρεῖ βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ προσεκαλοῦντο ὑπὸ τὰς σημαίας οἱ ἑσδρῶ: καὶ ἐπίστρατοι τῆς ζήρας καὶ τῆς θαλάσσης! . . .

[Ἐπιτελεῖται συνέχεια].

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Ἐφ' ὅσον μὲν σιωπᾶς τὸ μυστικὸν σου κρατεῖς αὐτὸ αἰχμαλώτων· εὐθύς δ' ὡς τὸ ἀνακοινώσης, γίνεσαι σὺ ἐκείνου αἰχμαλώτους.